

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Cesler

Lokalhistorisk Forening i Hillerød Kommune

Årbog 1998

Nr. 2 * 13. årgang * 1998

Redaktion:

Eva Holm-Nielsen (ansvarshavende)
og Ove Rasmussen

Tryk:

Grafisk Center Hillerød

ISSN 0903-3505

Bladet udkommer 4 gange årligt, februar, maj,
august og november.

Stof til bladet sendes til Eva Holm-Nielsen.
Deadline den 10. i udsendelsesmåneden.

Indmeldelse i foreningen sker ved henvendelse til
Inge Elsø eller indbetaling på Giror. 7 04 46 07.
Pris: 125 kr årligt, 75 kr pensionister og studerende.

Bestyrelsen:

Formand: Margrethe Krogh Sørensen
Hestehavevej 13, 3400 Hillerød
Tlf. 48 26 72 32

Næstformand: Asger Berg
Søren Kierkegaardsvej 1, 3400 Hillerød
Tlf. 48 26 46 89

Kasserer: Inge Elsø
Ørnevej 10, 2970 Hørsholm
Tlf. 45 86 66 76

Sekretær: Eva Holm-Nielsen
Søren Kierkegaardsvej 1, 3400 Hillerød
Tlf. 48 26 46 89

Jørgen Berner
Åvang 78, 3400 Hillerød
Tel. 48 26 06 13

Per Andersen
Skippermosen 19, 3400 Hillerød
Tlf. 48 26 83 89

Lokalhistorisk Arkiv
Lisbet Schacht Hansen
Bakkegade 23, 3400 Hillerød
48 26 95 22

Forside:

Den første motorbåd i Slotssøen, ca. 1900.

© Copyright:

Lokalhistorisk Forening i Hillerød Kommune

**HUSK AT BETALE
KONTINGENT!**
Vedrørende stigningen,
se s. 17.

Kedeleksplosionen i Orlow Andersens Hør-Uldspinderi.

af Niels Jarlmark

Onsdag den 21. august 1873 kl. 7¹⁵ eksploderede den 12 hk store dampkedel på Orlow Andersens Hør- og Uldspinderi, Slotsgade 3. Eksplosionen kostede 9 mennesker livet, 3 blev kvæstet, og der skete store materielle skader.

Fyrbøder Søren Nielsen, hans medhjælper og arbejdsdsdrengen Lauritz var mødt tidligt om morgenen. De skulle starte spinderiet op og gøre klar til dagens arbejde, inden de øvrige mødte. Den pågældende morgen sprang drivremmen op til spindemaskinerne af drivhjulet på dampmaskinen. Søren Nielsen stoppede maskinen, så han og hans medhjælper kunne sætte remmen på plads. For at holde damptrykket oppe medens dampmaskinen holdt stille, blokerede Søren Nielsen for sikkerhedsventilen. Kort efter eksploderede kedlen.

Eksplosionen jævned store set hørspinderiet, der lå i baghuset, samt sadelmager Jørgensens værksted, der lå i sidehuset, med jorden. Også naboejendommen, Slotsgade 1, blev stærkt beskadiget. Fundamentet til forhuset revnede, og sidehuset i gården, hvor bagermester Bertelsen havde sit bageri, styrtede sammen. Der var tale om en særdeles voldsom eksplosion. F.eks. blev det tunge kedeldæksel kastet over forhuset, tværs over gaden, hvor det faldt ned i gården til bogbinder Wivels ejendom, Slotsgade 2. En tung bjælke blev kastet tværs over Torvet ind gennem et vindue og havnede inde i restaurationen i gæstgiver Leidersdorffs daværende hotel (det nuværende Hotel København). Slotsgade blev blokeret af murbrokker og tagsten. Inventar og varer fra butikkerne i forhusene lå spredt over store dele af Slotsgade, ligesom mange af husene i Slotsgade og de omkringliggende gader fik tagene beskadiget og ruderne knust.

Da kedlen eksploderede, blev Søren Nielsen og hans medhjælper mirakuløst kun lettere såret, medens Lauritz blev dræbt på stedet. Han var gået ned i kedelrummet for at se, hvorfor spindemaskinerne holdt stille.

I sadelmagerværkstedet arbejdede svendene Rasmus Jørgensen, Svend Køhlert, Christian Juul, en svend ved navn Jensen og læredrengen Niels Wilhelmsen. De blev alle dræbt, og ligene blev slynget ud i gården. I et referat i *Social-Demokraten* stod der et

Baggården til Slotsgade 3, den 20. august 1873, fotograferet af C. Rathsch. - Nordsjællandsk Folkemuseum.

par dage efter eksplosionen: “De fem Lig fra Sadelmagerværkstedet fandtes ikke paa Stedet selv, men ført tvers over Gaarden, hvor de laa i en Række op ad en Mur under en Grusdyng.”

Sadelmagermester Jørgensen, der opholdt sig i et tilstødende værelse, blev slynget ud i gården. Han overlevede, men blev hårdt kvæstet bragt til hospitalet. Det gik også hårdt ud over en køkkenpige fra Dragstrup. Hun opholdt sig i køkkenet i en lejlighed i forhuset, da kedlen eksploderede. Pigen og hele køkkenet styrtede ned i gården. Hun overlevede, men hun var hårdt kvæstet og fik et meget langt hospitalsophold.

I nabogården hos bagermester Bertelsen var bagersvendene Deppe og Gerlach og lærlingen Poul Johan godt i gang med dagens arbejde, da ulykken skete. Bageriet

De sammenstyrtede bygninger set forfra. C. Rathsch. - Nordsjællandsk Folkemuseum.

styrkede totalt sammen, og Deppe og Poul Johan var dræbt på stedet under det sammenstyrtede hus. Gerlach overlevede. Redningsfolkene fandt ham under nogle murbrokker, men han var så hårdt medtaget, at han døde få dage senere.

Fabrikant Orlow Andersen led et betydeligt økonomisk tab ved ulykken. Nok var spinderiet forsikret, men kun mod brand, ikke mod eksplosion, så han måtte selv betale samtlige omkostninger og erstatninger ved ulykken. Men Orlow Andersen var en dygtig og driftig fabrikant, der var kendt for at levere kvalitetsvarer til en rimelig pris og til aftalt tid, så kort tid efter eksplosionen kunne han genoptage produktionen. Hørspinderiet blev genopført - med støtte fra bl.a. C.F. Tietgen - og de gamle spindemaskiner blev erstattet med nye og mere effektive maskiner, så den daglige hørgarnsproduktion kunne udvides. Men selv om Orlow Andersen havde forøget sin garnproduktion ganske væsentligt med sine nye spindemaskiner, var han dog stadig en af de små i branchen.

I sidste halvdel af 1800-tallet havde stort set alle købstæder deres egne hørspinderier. Men de var små og ofte umoderne og havde svært ved at klare sig i konkurrencen med de store og moderne spinderier som f.eks. De Forenede Dampvæverier, der selv spandt det garn, de skulle bruge i deres væveri.

Ud over konkurrencen fra de store og ofte meget kapitalstærke spinderier, havde de mindre hørspinderier også et par andre og måske alvorligere problemer. For det første var der mangel på hør af god kvalitet. Landbruget var efterhånden gået over til animalsk produktion, så bønderne havde selv brug for jorden til foderafgrøder. Da der stort set ikke blev dyrket hør i Danmark længere, måtte spinderierne i stor udstrækning importere hør fra udlandet.

For det andet var forbrugerne begyndt at foretrække de finere bomuldsvarer frem for de grovere hørvarer. Ud over den stigende efterspørgsel på bomuldsvarer, var bomuld også billigere end hør, og spinderierne havde ikke de samme leveringsproblemer med at skaffe råvarer. Bomulden blev importeret i rigelige mængder fra bl.a. USA.

Men de fleste små hørspinderier kunne ikke skaffe kapital til en produktionsomlægning til bomuldsgarn, og efterhånden måtte de fleste give op. Til sidst måtte også Orlow Andersen dreje nøglen om. Han gik konkurs i 1876.

Både myndigheder, de tekniske fagfolk og pressen var enige om, at fyrbøder Søren Nielsen havde det fulde ansvar for eksplosionen. Under det efterfølgende politiforhør forklarede han, at hvis han tog damptrykket af kedlen, ville det vare en rum tid inden dampmaskinen kunne starte igen, og dermed blev dagens produktion forsinket. Han valgte derfor at blokere sikkerhedsventilen på kedlen frem for at stoppe dampmaskinen, medens han satte drivremmen på plads. Endvidere kom det frem, at Søren Nielsen stort set ingen erfaringer havde som fyrbøder, da han kort tid forinden eksplosionen var blevet ansat hos Orlow Andersen.

Ud fra forhøret er der næppe tvivl om, at Søren Nielsen har handlet i total uvidenhed om konsekvenserne af sin handling. Hvis han var fuldbefaren som fyrbøder, burde han være vidende om, hvilke katastrofale følger en kedeleksplosion kan medføre. Men selv om han handlede i uvidenhed, blev han dog ikke fritaget for ansvaret for den død og ødelæggelse, han forvoldte med sin handling.

Imidlertid var flere tekniske fagfolk overbeviste om, at man også måtte vurdere ulykken ud fra andre synsvinkler. F.eks. skrev en maskinmester i et læserbrev i *Social-Demokraten*, at godt nok havde Søren Nielsen det fulde ansvar for kedeleksplosionen. Men, spørger maskinmesteren, var Søren Nielsen i det hele taget kompetent til at blive

ansat som fyrbøder, og havde Orlow Andersen ikke pligt til at undersøge Søren Nielsens kvalifikationer som fyrbøder?

For at undgå ulykker på såvel mennesker som materiel opfordrede maskinmesteren myndighederne til lave en egentlig fyrbøderuddannelse. Samtidig skulle myndighederne kræve: 1) at folk skulle være fyrbøderuddannet, inden de måtte arbejde som fyrbøder, 2) at en fabrikant kun måtte ansætte folk i et fyrbøderjob, hvis de var uddannet.

En fabrikant påstod desuden, at dampkedlen i Orlow Andersens spinderi var fejlkonstrueret. Myndighederne havde pligt til at efterse og godkende nyopsatte dampkedler, inden de blev taget i brug, men denne godkendelse var særdeles lemfødig.

Som et eksempel fortæller fabrikanten, at han engang havde installeret en dampmaskine på en fabrik på landet. Da dampmaskinen var færdigmonteret, fulgte fabrikanten de gældende regler og anmeldte den nye dampmaskine til den stedlige myndighed - en herredsfoged. Som sagkyndig bistand benyttede herredsfogeden en adjunkt fra en nærliggende handelsskole, en klejnsmed, der aldrig havde arbejdet med dampkedler, og en tredje person, der hverken havde teoretisk eller praktisk erfaring med dampmaskiner. Dette "Tilsyn" godkendte dampmaskinen.

For Søren Nielsens vedkommende sluttede sagen med livsvarigt fængsel. Der findes ingen undskyldninger for hans handling, men tiden var præget af stor arbejdsløshed, så man kan næppe fortænke ham i, at han tog chancen, da et arbejde bød sig. Men eksplosionen var sandsynligvis den direkte årsag til, at myndighederne endelig fik gang i arbejdet med at udfærdige krav til sikkerheden omkring dampkedler og dampmaskiner.

I marts 1875 blev loven om "Tilsyn med Dampkedler på Landjorden" vedtaget, og kort tid efter bekendtgjorde myndighederne retningslinierne for en egentlig fyrbøderuddannelse.

Kilder:

Ole Hyttøft, *Teknologiske forandringer i dansk industri 1870-1896*, Odense 1996.

Georg Møller, *Arbejdsforhold inden for dansk håndværk og industri*, Kbh. 1977.

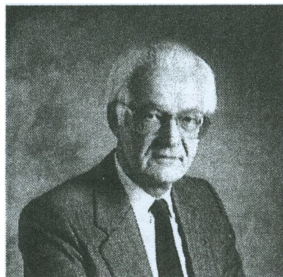
Anders Urskov, *Kultur og folkeminder III*, Hillerød 1951.

Industriforeningens Månedsskrift, oktober-november 1873.

Social-Demokraten 22. og 23. august 1873.

Anton Mariegaard

født 14. april 1920 - død 25. februar 1998

Lokalhistorisk Forenings kasserer og redaktør, tidligere forstander for Niels Brocks Handelsskole, Anton Mariegaard, døde d. 25. februar 1998 efter nogle måneders sygdom, knap 78 år gammel.

Anton Mariegaard blev medlem af foreningens bestyrelse i 1988, og fra 1989 frem til efteråret 1997 røgtede han både hvervet som kasserer og som redaktør for medlemsbladet - to betydningsfulde poster i vores forening, som han varetog med største omhu, flid og præcision. Enhver, der har overværet generalforsamlingerne, vil huske, hvordan Anton Mariegaards regnskabsfremlægelse altid blev mødt med akklamation.

Som redaktør og lokalhistorisk forfatter fandt Anton Mariegaard et virkefelt, hvor han i sit otium kunne forene sit fag, geografi, med sin store historiske interesse og med lysten til at fordybe sig i lokalhistorien og formidle sin viden til andre. Straks fra 1989 udvidedes medlemsbladet til 4 årlige numre, ligesom sidetallet efterhånden voksede. Han skrev selv en lang række artikler til bladet, både personalhistoriske, institutionshistoriske og topografiske, mange af dem med udgangspunkt i hans tilknytning til Grundtvigs Højskole Frederiksborg og Ullerød sogn. Og med sine bidrag til Lokalhistorisk Forenings bøger *Gader og Veje i Hillerød Kommune* (1992), *Støberihallen* (1993), *Højskole i Hillerød i Hundrede år* (1995) og *Fra bogskab til informationscenter. Hillerød Bibliotek 1896-1996* (1996) ydede Anton Mariegaard en indsats, der rakte ud over foreningens rammer. Her skal også nævnes hans bidrag til bogen *Harpens Kraft. Frederiksborg Højskole 100 år* (1995), som Højskolen udgav. Med sin skribentvirksomhed har Anton Mariegaard præget Lokalhistorisk Forenings virke og gjort en indsats, der vil blive stående.

I Lokalhistorisk Forenings bestyrelse vil vi desuden huske Anton for hans loyalitet, hans stiltfærdige jyske humor og hans gode kammeratskab. Vi lærte at sætte pris på ham som menneske og tænker på ham med taknemmelighed.

Æret være Anton Mariegaards minde!

A. B.

Fattig-Holm og Hillerød

af Eva Holm-Nielsen

Akvarelmaleren **Heinrich Gustav Ferdinand Holm** (1803-61) var en af guldalderens mange mindre betydningsfulde kunstnere, af hvilke de fleste i dag er glemt. Holms arbejder vækker derimod stadig interesse på grund af hans gengivelser af idyller, der for længst er forsvundet. Holm blev kaldt "Den stille Holm" eller "Fattig-Holm", for trods hans enorme flid og produktion, var han altid i pengenød, og hans ulykkelige familieforhold gjorde, at han slog sig på flasken. I mere end 40 år fremstillede han kobberstik, tegninger og ikke mindst akvareller, og hans arbejder er tidens løb blevet reproduceret og forfalsket i et omfang, som næppe nogen anden dansk kunstners.

Størstedelen af sine motiver fandt Holm i København og byens nærmeste omegn. Han malede blandt andet på bestilling af det velhavende borgerskab, som beboede smukke huse og landsteder og gerne ville have forevigtet dem i Holms yndefulde streg.

Han synes ikke at have fået nogen egentlig uddannelse. Alligevel gjorde han sig tidligt bemærket som illustratør, bl.a. med en tegning af den indre slotsgård på Frederiksborg fra ca. 1819, stukket af William Home Lizars i 1821 til Andreas Andersen Feldborgs værk *Denmark Delineated; or Sketches of the present State of that Country*, udgivet i Edinburgh 1824.

I 1826-28 udgav han sammen med faderen Jens Holm, der var kobberstikker, kobberstikserien *Sjellands yndigste Egne*, som var resultatet af en lystvandring i Københavns omegn med afstikkere til Vallø, Ledreborg, Herlufsholm, Helsingør og Hillerød. Holm tegnede, og faderen udførte stikkene efter sønnens forlæg, som derefter blev farvelagt. Prospektet fra Hillerød viser Frederiksborg Slot set fra Jægerbakken.

Der skulle gå mere end 25 år, før Holm atter malede Frederiksborg, og når han overhovedet kom til Hillerød i begyndelsen af 1850'erne - han var på det tidspunkt ludfattig, og det var kostbart at rejse - skyldtes det bekendtskabet med premierløjtnant i Livgarden til Fods, Sophus Heinrich Octavius Bauditz, der garnisonerede i Hillerød, mens Frederik VII residerede på slottet.

Bauditz var en af Holms faste støtter og aftagere af prospekter, og gennem årene udførte Holm flere akvareller med motiver af steder, som Bauditz havde tilknytning til, f.eks. "Staldmestergaarden set fra Tøjhuset" fra ca. 1848 og "Livgardens Kaserne og Rosenborg set fra Gothersgade" fra 1853.¹

Bauditz var i øvrigt svoger til marinemaleren Frederik Theodor Kloss, en af Eckersbergs elever, og det er måske gennem ham, at kontakten til Holm er kommet i stand.

I 1854 malede Holm "Frederiksborg Slot set fra Slotsmøllen", d.v.s. det er faktisk udsigten fra Andreas Petersens gæstgivergård, den nuværende Slotskro, med den store plads foran, medens Slotsmøllen anes til højre i billedet. Yderst til venstre går et par, han i garderuniform, og det kan meget vel skulle forestille Bauditz, for Holm malede ofte sine kunder ind i billederne.

Prospektet førte til, at Holm udførte en næsten identisk akvarel til Bauditz' officerskammerat, sekondløjtnant, greve S.C.V.V. Knuth.² Knuth, der var søn af daværende amtmand over Frederiksborg Amt, greve Hans Schack Knuth, var vokset op på Frederiksborg Slot, i Slotsherrens Hus. Så for ham malede Holm desuden en akvarel, som viser gården bag Slotsherrens Hus med greven (?) i garderuniform.

Det sidste prospekt fra Hillerød er specielt fordi, det er det eneste kendte gadeprospekt uden for København, som Holm har udført. Når han overhovedet har malet dette motiv, skyldes det endnu en gang Bauditz.

Billedet, der er meget præcist dateret den 5. februar 1858, viser tømremester Wilhelm Abbens statelige ejendom, Helsingørgade No 74,³ hvor byfoged og birke-dommer Niels Peter Arboe boede på første sal med sin familie. Måske er det Bauditz, der optræder på billedet på vej til sin tilkommendes hjem, hilst af en menig garder. Arboes næstyingste datter, Elisabeth Catharina, havde nemlig stiftet bekendtskab med Bauditz under dennes tjeneste i Hillerød, og knap fire måneder senere, den 29. maj, blev parret viet i Frederiksborg Slotskirke. Prospekterne beror nu i Frederiksborg-museets samling.

NOTER

¹ Erik Housted, *Fattig-Holm. Tre guldalderskøbner*, Kbh. 1994, s. 181 og 307.

² Billedet er malet i et andet lys, og manden til venstre er i civil. På bagsiden af indramning påskrift: "malet af Aquarellist Holm omtrent 1852", jf. Erik Housted, s. 404.

³ Huset blev revet ned i 1972.

Rundt om en morder i Hillerød (4)

Ole Kollerøds slægt, venner og fjender

af Asger Berg

Ole Kollerøds far overfaldet i Helsingørgade

Et af de spændende forhold ved Ole Kollerøds erindringer er, at de giver indblik i sider af underklassens liv og bevidsthed, som ellers sjældent er dokumenteret. I romantikkens og guldalderens storhedstid var der også et andet liv, hvor forbrydelse, kampen mod sulten og glemslen i drukkenskab var dagens tema.

Efter separationen boede skrædder Peder Olsen, Ole Kollerøds far, som tidligere omtalt i Nejede i 1826-28, en del af tiden sammen med Ole. En dag i 1827, da Ole besøgte sin mor inde i Hillerød, fik han at vide, at faderen over for hende beskyldte Ole for at have stjålet 50 daler fra ham. Ole benægtede det og henviste til, at det var en undskyldning fra faderens side, fordi denne på et halvt år havde drukket og sviret 200 daler op: "sommestider, naar hand kom hjem og havde verret borde i 3 eller 4 dage at sviere, og ieg sagde tel ham: "Vor mange penge har fader ødelagt i disse dage?" da sagde han: "3 mark." Men naar ieg kom derhen, vor han havde sviere, og spurgt dem, vor meget min fader ødelagte der, sist hand var der, da sagde di, at han ødelagt over 5 daller. Ia, sommestider var det gaee tel di 10 daller."¹ Faderens sociale deroute var tilsyneladende i gang.

J. P. O.
Da ieg sad med mig selv i faderens Olsens i Helsingørgade
for i Hillerød og 80, og en dag af Ole Kollerød i Hillerød
og med mig var faderen og min søster Ole Kollerød
for faderen B. O. som ieg kan berette og berette om
for min søster Ole Kollerød som jeg kan berette om
for at faderen Ole Kollerød

1827 21 Oktober 1827

Erich Danneberg
Peder Olsen
borer i Nejede

Et lille vidnesbyrd om faderens drikkeri, og hvad det kunne medføre, findes i et overleveret dokument, hvori han anmelder en mand for at have "rullet" ham.² Den pågældende er "Ole Pedersen, Hillerød"; anmeldelsesdatoen udelukker dog, at der kan være tale om Ole Pedersen Kollerød selv, da han på det tidspunkt sad arresteret i København.

Anmeldelsen til Hillerøds politimester, kancelliråd Aarøe, lyder i transskription:

P. M.³

Da ieg sad ved vertshuusholder Olsen i Helsingørsgade her i Hillerød sad og sov, blev ieg af Ole Peersen angreben og med slag overfalden og maatte løskiøbe mig fra ham med 3 mark som ieg kan beviise og beder at han maatte hvorde indkaldet for Politie Retten for at svare til sine handlinger

d 8de Octobr 1827

*Under Danigst
Peer Olsen
boende i Neyde*

Det fremgår af de følgende påtegninger, at politimesteren på grund af klagen den 10. oktober har ladet Ole Pedersen af Hillerød indkalde på sit kontor for at søge sagen afgjort i mindelighed. Stævningen er den 11. oktober forkyndt for Ole Pedersen af politibetjent Bierring og arrestforvarer Miland.

Når man læser klagen, får man let den tanke, at Ole Kollerød ikke havde sin oprørskhed og rethaveriskhed fra fremmede. Hans far fandt sig heller ikke passivt i hvad som helst.

(Fortsættes)

Noter

¹ Ole Pedersen Kollerød, *Min Historie*, udg. Else Margrethe Ransy, Kbh., 1978, s. 112.

² Hillerød Byfoged og Frederiksborg Birk, B, Politi- og Ekstraretsdokumenter 1834, en pakke, LA.

³ "Promemoria", dvs. anmeldelse.

En korrektion

Dateringen af illustrationen på side 7 i Lokalhistorisk Forening 1998/1 - et billede af Den lærde Skole, set fra gården - har givet anledning til nogle bemærkninger fra H. A. Lind, Slotsvænget, som skriver:

“Ifølge en rekonstruktionstegning efter branden i 1834 (Bjørn Kornerup, Frederiksborg Statsskoles Historie, pag. 228) var det gamle skolehus på 12 fag omtrent kvadratiske vinduer, ganske vist mod gaden. Det rimer dårligt med (mindst) 16 fag høje vinduer mod gården på billedet. Det ligner faktisk meget mere den nuværende bygning med hoveddøren til trapperummet og rektors køkkendør og den lille rektorhave.

Bygningen til højre er let genkendelig som den gamle gymnastiksal, jeg husker stadig halvtaget fra min skoletid (1949-56). Den oplyses (Kornerup, pag. 248) opført 1882, hvilket jo ikke modsiges af stilen. Den i forlængelse heraf liggende biologibygning, som ifølge indskrift på muren er fra 1888, er imidlertid ikke vist på billedet. Dette må derfor antages at vise situationen mellem 1882 og 1888.”

Tak for bemærkningerne, hvis rigtighed der næppe kan være tvivl om. Det må derfor slås fast, at illustrationen er ca. 50 år yngre end tidligere antaget. Trods eftersøgning i offentlige samlinger var det nemlig ikke muligt at finde frem til kilden til billedet, kunstnerens navn og den præcise datering. Efterfølgende har jeg fundet illustrationen anvendt i Frederiksborg lærde Skoles indbydelsesskrift fra 1883.

E. H.-N.

BOGNYT

Fra Frederiksborg Amt. Årbog 1998, red. Henrik A. Bengtsen og Lars Bjørn Madsen, 108 sider, kr. 150,00.

Årbogen fra Frederiksborg Amts Historiske Samfund indeholder fire artikler, hvoraf to vedrører Hillerød: Erling Svanes “Kongelig heraldik i Frederiksborg Amt” og Eva Holm-Nielsens “Demokrat i en brydningstid. Om kaptajn Harald Hammelev - slotsforvalter på Frederiksborg 1872-1906”.

Erling Svane beskriver på sin rundtur i amtet de mest interessante kongelige våbenskjolde, som de kan ses i og på bygninger af forskellig art, og turen indledes på Frederiksborg Slot, hvor en række kongevåbener - både indendørs og udendørs - gennemgås og forklares. Også Slotskirken og Badstuen besøges, inden turen går videre til Kronborg, Fredensborg osv. Artiklen er fyldigt illustreret og forsynet med et nyttigt stedregister og en ordliste med heraldiske udtryk.

Eva Holm-Nielsen - redaktør for vort eget medlemsblad - giver i sin artikel om slotsforvalter Hammelev et billede af livet på Frederiksborg Slot i sidste tredjedel af 1800-tallet - en politisk brydningstid, og også omskiftelig, fordi kongefamilien rykkede ud og Frederiksborgmuseet ind. Artiklen bygger dels på slotsforvaltningens arkiv, dels på detailundersøgelser i en lang række andre private og offentlige arkiver. I centrum står slotsforvalteren selv - kontroversiel for sine venstresympatier og sin spidse pen og skarpe tunge. Men herudfra tegnes der et grundigt dokumenteret og anskueligt billede af dagliglivet på slottet, af slotsforvaltningens embedsområde, slotskirkens forhold, det kulturelle liv og forholdet til det nye museum. En række fotografier, heraf flere hidtil ukendte, bidrager til at levendegøre dette stykke hillerødhistorie.

Årbogen kan købes ved henvendelse til Helsingør Kommunes Museer, Hestemøllestræde 1, 3000 Helsingør, telf. 49 21 00 98.

A. B.

Generalforsamling i stearinlysets skær

Årets generalforsamling den 31. marts vil blive husket som noget særligt, fordi den foregik i stearinlysets skær! Et kabelbrud ved 17-tiden betød, at Biblioteket var uden strøm og telefonforbindelse. I tusmørke fandt de ca. 30 deltagere hen til læsesalen, hvor dirigenten, Lisbeth Schacht Hansen, kl. 19.15 konstaterede generalforsamlingens lovlighed. Formanden Margrethe Krogh Sørensen holdt indledningsvis en kort mindetale over Anton Mariegaard (se andetsteds i bladet), hvorefter formandens beretning og kasserer Inge Elsøes regnskab blev godkendt, mens mørket sænkede sig mere og mere i lokalet. Der var gode forslag og spørgsmål fra forsamlingen, og bestyrelsen forsøgte at "kaste lys over" alle emnerne. Bestyrelsens forslag om en moderat forhøjelse af kontingentet, der har været uændret siden foreningens stiftelse, blev vedtaget efter en lille drøftelse. Baggrunden er især ønsket om stadig at kunne forbedre medlemsbladets form og udstyr. Kontingentet er herefter 125 kr, og 75 kr for pensionister og studerende. Valg til bestyrelsen førte til genvalg af Inge Elsøe, Per Andersen og Jørgen Berner og som suppleant Ove Rasmussen. Også valget af revisor og revisorsuppleant gav genvalg: hhv. Tage Wiuff og Hans Henrik Egeblad Christoffersen.

Efter punktet "Eventuelt", hvor der kom flere gode ideer frem, var der en kort pause, og så vendte elektriciteten tilbage - efter et par forgæves tilløb. Det betød, at Ole Blåkildes foredrag om "Forsamlingshusenes historie og betydning" som planlagt kunne gennemføres med brug af overheadplancher. Udgangspunktet var Kulsviergårdens 100-årsjubileum, men foredraget var sat i en spændende ramme, hvor både den nationale historie og den særlige baggrund i Frederiksborg Amt blev trukket frem.

Efter generalforsamlingen konstituerede bestyrelsen sig med uændret besætning: Margrethe Krogh Sørensen som formand, Asger Berg som næstformand, Inge Elsøe som kasserer og Eva Holm-Nielsen som sekretær.

E. H.-N.

Ny registreringsgruppe

Da Lokalhistorisk Forening blev dannet midt i 1980'erne, blev der nedsat flere arbejdsgrupper, herunder en registreringsgruppe, der bestod af 8 ældre Hillerødborgere. De gennemgik Hillerøds gader, hus for hus, og nedskrev via båndoptager alt, hvad de vidste. Desværre er gruppen nu nedlagt, da flere af aldersmæssige årsager har måttet melde fra.

Da bestyrelsen syntes, det er et værdifuldt stykke arbejde, der her er gjort, vil vi prøve at få dannet en ny gruppe. Det er helt op til deltagerne, hvilke områder man kunne kaste sig over. Det kunne være emner som gamle håndværk, fabriksliv, købmandsliv m.m. Det er vigtigt, at disse ting bliver beskrevet, mens der stadig er mennesker i Hillerød, der har en erindring om f.eks. 1950'erne.

Der vil blive indkaldt til et møde efter sommerferien. Hvis du er interesseret i at være med, kan du kontakte mig på Hillerød Bibliotek (tlf. 48 26 95 22) eller privat (tlf. 48 26 72 32).

Margrethe Krogh Sørensen

Besøg på Hillerød Politistation

Lokalhistorisk Forening inviterer medlemmer og eventuelle gæster til en rundvisning på Hillerød Politigård, Østergade 1,

tirsdag den 22. september 1998, kl. 19.00

Rundvisningen omfatter både den nye politigård og det gamle rådhus mod Torvet, nu dommernes domæne. Som guide medvirker vicepolitikommissær Lasse Røssel.

Der er gratis adgang. Tilmelding er nødvendig og kan ske ved henvendelse til Hillerød Bibliotek 48 26 95 22 eller til en fra Lokalhistorisk Forenings bestyrelse. Mødestedet er uden for Politigårdens indgang, Østergade 1.

Indhold

Kedelekspløsonen i Orlow Andersens Hør-Uldspinderi <i>af Niels Jarlmark</i>	3
Nekrolog over Anton Mariegaard	8
“Fattig-Holm” og Hillerød <i>af Eva Holm-Nielsen</i>	9
Rundt om en morder i Hillerød (4) <i>af Asger Berg</i>	13
En korrektion	15
Bognyt	15
Generalforsamling i stearinlysets skær	17
Ny registreringsgruppe	18
Arrangementer	18

FORENINGEN STØTTES AF:

Ernest & Young - Dansk Lokalhistorisk Forening - Den Danske Bank - Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg - FO Arbejdernes Fællesorganisations Byggeaktieselskab - Grafisk Center Hillerød - Hillerød Bibliotek - Hillerød Borgerstiftelse - Hillerød Industri- og Håndværkeforening - Hillerød Kommune - Høvelt Electric - Lokalbanken - Nykredit - Reklamefotograf Henrik Knoblauch - Ristorante La Perla - Ullerød Brugsforening - Unidanmarkfonden

Postbesørget blad
(0900KHC)
51387

GRAFISK CENTER HILLERØD

Trollesmindealle 9 • 3400 Hillerød • Tlf.: 48 24 27 00 • Fax: 48 24 27 04

- BROCHURER
- KATALOGER
- ÅRSBERETNINGER
- PLAKATER
- TIDSSKRIFTER
- BØGER
- FIRMAPAPIRER